

Opracowanie publikacji:

Alicja Wachnianin-Męcina – nauczyciel doradca metodyczny historii w CRE WŁ w Skierniewicach i nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie w LO im. B. Prusa w Skierniewicach

Sylwia Barceluk-Juraś – nauczyciel historii w LO im. B. Prusa w Skierniewicach

Szanowni Państwo.

W prezentowanej publikacji, chcemy podzielić się z Wami naszym pomysłem na przygotowanie uroczystości szkolnej z okazji Narodowego Święta Niepodległości, którą zorganizowałyśmy 10 listopada 2021 roku w naszej szkole – w Liceum Ogólnokształcącym im. B. Prusa w Skierniewicach. Zaplanowałyśmy zrealizowanie tego zadania metodą projektu edukacyjnego, aby zaangażować całą społeczność szkolną.

Na pewno jest to duże wyzwanie dla organizatorów, szczególnie w dużej szkole, ale jest to możliwe i efekty, w naszym mniemaniu, okazały się w pełni satysfakcjonujące.

Poniżej prezentujemy, w trochę niesztampowy sposób, przyjęty scenariusz uroczystości szkolnej.

**Scenariusz projektu edukacyjnego dla uczniów
Liceum Ogólnokształcącego
im. B. Prusa w Skierniewicach**

Szkolny projekt edukacyjny z okazji Narodowego Dnia Niepodległości

pt. *Niepodległość w polskich pieśniach i piosenkach,*

aby wspólnie, całą społecznością szkoły uczcić to ważne wydarzenie.

Cel ogólny:

Jak zrealizować szkolny projekt edukacyjny z okazji Narodowego Święta Niepodległości?

Cele szczegółowe:

1. Uświadomienie uczniom i nauczycielom, że obchodzenie święta narodowego jest ważnym elementem życia społecznego i narodowego.
2. Kształtowanie szacunku do historii państwa i narodu polskiego.
3. Kształtowanie wartości i postaw patriotycznych.
4. Rozwijanie umiejętności pracy z różnymi źródłami historycznymi.
5. Kształtowanie wrażliwość muzycznej i plastycznej, poprzez przygotowanie i udział w uroczystości szkolnej.
6. Nauka wzajemnej tolerancji, akceptacji, zrozumienia potrzeb i odrębności drugiej osoby, odpowiedzialności, umiejętności tworzenia przyjaznego klimatu zabawy, nauki i pracy z różnymi grupami klasowymi.
7. Umiejętność zastosowania metod aktywizujących i technik twórczych.

W zakresie wiadomości:

Ugruntowanie wiedzy o ważnych wydarzeniach w historii Polski.

W zakresie umiejętności:

1. Samodzielne organizowanie pracy.
2. Współdziałanie i współdecydowanie w grupie.
3. Wyszukiwanie, gromadzenie i korzystanie z różnych źródeł informacji oraz umiejętne ich selekcjonowanie.
4. Interpretowanie treści.
5. Publiczna prezentacja.

W zakresie postaw:

1. Odpowiedzialności za powierzone zadania.
2. Wzmacnianie poczucia wspólnoty szkolnej.
3. Szacunku dla pracy innych.
4. Rozwijanie zainteresowań i pasji poznawczych.

Uczestnicy projektu:

Uczniowie klas pierwszych, drugich i trzecich po szkole podstawowej (18 klas).

Koordynatorki projektu:

Alicja Wachnianin-Męcina i Sylwia Barceluk-Juraś

Nauczyciele wspomagający:

Wychowawcy klas uczestniczących w projekcie.

Jakie działania zostały podjęte?

1. Zaplanowałyśmy projekt we wrześniu 2021 roku, ustalając tytuł i jego cele.
2. Przesłuchałyśmy kilkadziesiąt pieśni i piosenek, aby wybrać te, które pomogą nam przejść chronologicznie epokami historycznymi, wskazując na ważne wydarzenia w historii Państwa Polskiego. Miałyśmy do dyspozycji nagrania oraz korzystałyśmy z zasobów YouTube.
3. Wybrałyśmy 18 tytułów do losowania przez poszczególne klasy oraz kilka utworów jako rezerwę, na wypadek, gdyby uczniowie napotkali trudności w ich wykonaniu.

4. W trzecim tygodniu września powiesiliśmy w szkole plakaty zapraszając do udziału w uroczystości. Oto jego treść:

Szkolny projekt edukacyjny z okazji Narodowego Dnia Niepodległości

pt. *Niepodległość w polskich pieśniach i piosenkach.*

Zapraszamy uczniów naszej szkoły do wspólnego przygotowania szkolnej uroczystości poświęconej upamiętnieniu odzyskania przez Polskę niepodległości w dniu 11 listopada 1918 r.

Uroczystość odbędzie się w dniu 10 listopada 2021 roku na dużej sali gimnastycznej, na 4 i 5 godzinie lekcyjnej.

Jak się przygotowujemy?

1. Każda klasa wylosuje tytuł pieśni patriotycznej, przygotowuje ją i zaprezentuje (zaśpiewa) podczas szkolnych odchodów tego święta.
2. Występ może mieć charakter solowy uczennicy/ucznia z danej klasy lub całego zespołu. Wybierzcie dowolny styl wykonania – klasyczny lub współczesny.
3. Każda klasa przygotowuje krótką (kilka zdań) informację o autorach tej pieśni i okolicznościach jej powstania (epoka, wydarzenie historyczne, któremu towarzyszyła).
4. Kolejne zadanie polegać będzie na tym, aby do wybranego utworu zaprezentować tło (slajd, film, obraz, plakat, itp.), adekwatne do okresu, z którego on pochodzi lub występujący przygotowują odpowiednie stroje (elementy stroju) właściwe dla epoki.
5. Całość prezentacji proszę zmieścić do 5 minut.

W skrócie - co przygotowujemy?

WYKONANIE PIEŚNI – KILKA ZDAŃ O UTWORZE – TŁO (STRÓJ)

Wszystkie pytania i wątpliwości proszę kierować do koordynatorek tego projektu.

Serdecznie zapraszamy Was wszystkich do projektu, liczymy na Waszą kreatywność i piękną prezentację naszych historycznych pieśni i piosenek.

**Godnie uczijmy nasze Święto Niepodległości przypadające
na dzień 11 Listopada.**

Bardzo prosimy też o wsparcie ze strony wychowawców klas.

autorki projektu:

Alicja Wachnianin-Męcina i Sylwia Barceluk-Juraś

5. Weszliśmy osobiście do każdej z 18 klas, informując o okolicznościach, idei, celach i sposobie realizacji naszego projektu.
6. Każda z klas wylosowała 1 tytuł pieśni (wybrałyśmy m.in.: *Bogurodzica, Nim wstanie dzień, Polskie kwiaty, Solidarni nasz jest ten dzień, O mój rozmarynie rozwijaj się, Szara piechota, Warszawskie dzieci, Marsz, marsz Polonia, Rozkwitały pąki białych róż, Pieśń o małym rycerzu, Hymn Sybiraków, Warszawianka, Ostatni mazur, Gdzie są kwiaty z tamtych lat, Hej kto Polak na bagnety, Czerwone maki na Monte Cassino*).
7. Poprosiliśmy, aby w przeciągu tygodnia uczniowie poszczególnych klas przekazali nam informację zwrotną w jakiej formie ją zaprezentują – całym zespołem, w kilkusobowych grupach czy też solo. Ponadto w jaki sposób – strojem, plakatem czy wyświetlaną prezentacją podkreślą ducha epoki, z której pieśni pochodzą wylosowane utwory.
8. Poprosiliśmy o wsparcie w realizacji tego zadania wychowawców klas.
9. Przez cały czas pozostałyśmy do dyspozycji w celach konsultacji i ewentualnych sugestii.
10. Stworzyliśmy też możliwość dokonania próby występu z odpowiednim nagłośnieniem.
11. Zaprosiliśmy do współpracy uczennice klasy pierwszej, które poprowadziły część konferansjerską, przygotowując jednocześnie część oficjalną z wprowadzeniem okoliczności, roli i znaczenia Święta Niepodległości.
12. Przygotowałyśmy dekorację, adekwatną do Święta Niepodległości.
13. Ponadto na korytarzu szkolnym stworzyliśmy wystawę pt. *Ojcowie Niepodległości*, korzystając z materiałów opublikowanych na stronie: <https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/43988,Ojcowie-Niepodleglosci.html>
14. Obchody Święta Niepodległości rozpoczęliśmy od wspólnego odśpiewania hymnu państwowego.
15. Konferansjerki zapraszały kolejno do występów klasy, zgodnie z chronologią pochodzenia wylosowanych pieśni, nie zaś kolejno: klasa 1 a, 1 b, itd. a kolejne zespoły przygotowywały się do występów, aby zachować płynność czasową.
16. Na zakończenie uroczystości głos zabrały Panie Dyrektorki szkoły, dziękując młodzieży, nauczycielom i wychowawcom klas za wspólne zaangażowanie się do tego projektu edukacyjnego w ramach obchodów Święta Niepodległości.

Efekty:

W dniu 10 listopada 2021 roku cała społeczność Liceum Ogólnokształcącego im. B. Prusa w Skierniewicach spotkała się na sali gimnastycznej, aby uczcić Narodowe Święto Niepodległości.

Zaplanowany projekt *Niepodległość w polskich pieśniach i piosenkach* zakończył się pełnym sukcesem. Wzięli w nim udział uczniowie klas pierwszych, drugich i trzecich, łącznie około 500 osób.

Młodzież wykazała się niezwykle odpowiedzialnością za przydzielone jej zadania i kreatywnością. W ciekawy, przemyślany i oryginalny sposób wykonano wylosowane pieśni i piosenki. Występy zostały wzbogacone o stroje charakterystyczne dla epok, z których pochodziły te utwory lub symboliczne artefakty czy też prezentacje. Młodzież samodzielnie przygotowała także oprawę muzyczną, prezentując wykonanie na różnych instrumentach.

Z niektórymi zespołami klasowymi wystąpili też wychowawcy klas, wspólnie wykonując patriotyczne pieśni. Ważnym walorem, okazały się występy całych zespołów klasowych, co jest szczególnie ważne w wymiarze integracyjnym.

Zachęcamy do wykorzystywania metody projektów edukacyjnych do realizacji imprez i uroczystości szkolnych. Niosą one ze sobą walor wychowawczy, przyczyniają się do kształtowania wartości, postaw patriotycznych i kompetencji kluczowych oraz realizacji kierunków oświatowych państwa.

Opracowanie publikacji:

Alicja Wachnianin-Męcina, nauczyciel doradca metodyczny historii w CRE WŁ w Skierniewicach i nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie w LO im. B. Prusa w Skierniewicach

Szanowni Państwo,

w materiale, który przygotowałam, proponuję zadania do pracy z uczniami z najnowszej historii Polski. Można je wykorzystać do sprawdzianu, do powtórzenia wiadomości, przy utrwaleniu wiedzy czy też do przygotowania uczniów do egzaminu maturalnego z tego przedmiotu. Zadania można przekształcać, modyfikować lub na ich bazie budować swoje pomysły.

Zadanie 1

Na podstawie źródeł statystycznych i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Źródło: Spis Powszechny z 1931 r.

Struktura narodowościowa ludności Polski w 2002 r.

Polacy - 36983700
Niemcy - 152900
Białorusini - 48700
Ukraińcy - 31000
Żydzi - 1100
pozostałe narodowości - 237800
narodowość nieustalona - 774900
Razem - 38 230 100

Na podstawie danych z Narodowego Spisu u Powszechnego z 2002 r.

1.1. Podaj trzy przyczyny zmian ilościowych w strukturze narodowościowej ludności Polski w roku 2002 w stosunku do roku 1931:

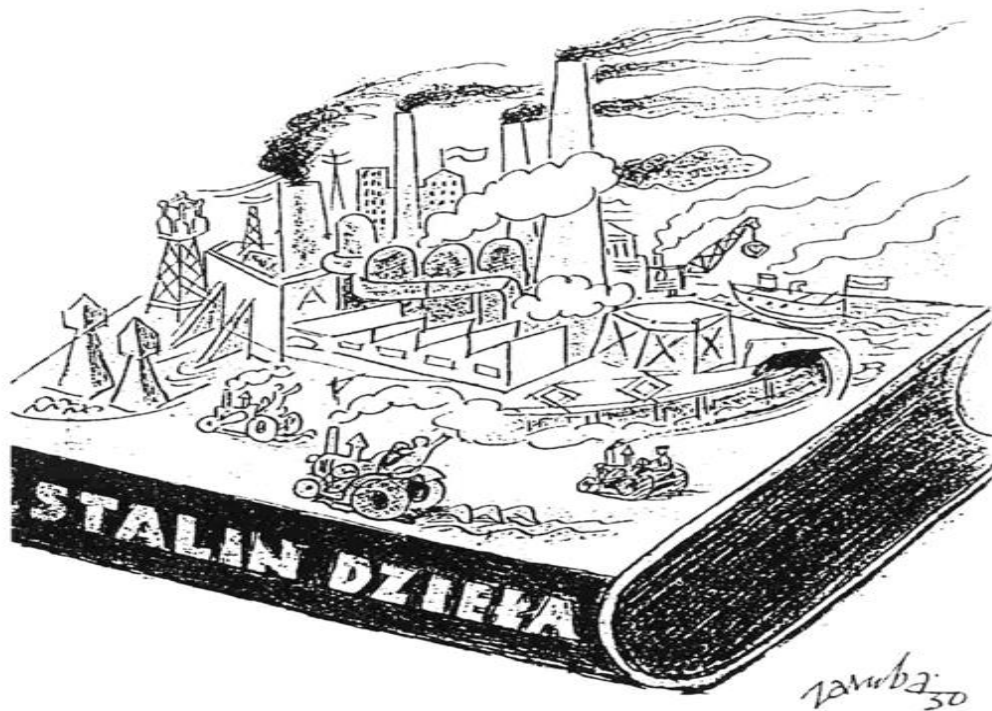
1. ...

2. ...

3. ...

Zadanie 2

Zinterpretuj przedstawiony rysunek w nawiązaniu do sytuacji powojennej Polski.
Odwołaj się do elementów graficznych źródła.

Rysunek Jerzego Zaruby z 1950 roku zatytułowany Fundamenty [w:] M. Kallas, Historia ustroju Polski X–XX w., Warszawa 2001, il. 80. Jerzy Zaruba (1891–1971) – malarz, grafik, karykaturzysta

2.1...

Zadanie 3

Na podstawie treści wiersza *Podróż pośmiertna (III)* Ryszarda Krynickiego, która dotyczy wydarzeń w państwach socjalistycznych po II wojnie światowej oraz własnej wiedzy, wykonaj polecenia.

Fragment 1:

może spotkasz Jana Palacha,

*twojego rówieśnika,
który bezbronny spłonął w sercu Europy
protestując samotnie przeciw wrogim armiom:
armia twojego podbitego kraju
była wśród nich;*

Fragment 2:

*może spotkasz robotników z Wybrzeża
ze stygmatami
na przestrzelonych czołach;*

Źródło: *Myśląc – Ojczyzna ...*, wybór. T. Śliwińska, Poznań 2003, s. 223.

3.1. Podaj nazwy państw oraz rok, w których miały miejsce wydarzenia, opisane we fragmentach wiersza.

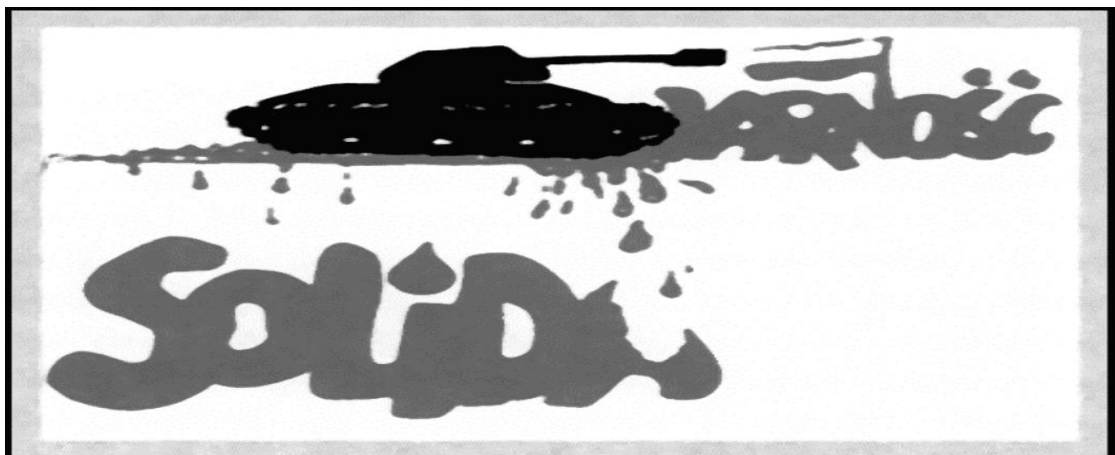
Wydarzenie opisane we fragmencie 1. ...	rok wydarzenia: ...
Wydarzenia opisane we fragmencie 2. ...	rok wydarzenia: ...

3.2. Podaj pełną nazwę układu militarnego, o którym mowa w podkreślonym fragmencie:

...

Zadanie 4

Na podstawie plakatu wykonaj polecenia:

[w:] R. Śniegocki, *Burzliwy wiek XX*, Warszawa 2004, s. 300.

4.1. Podaj nazwę wydarzenia, którego dotyczy ten plakat. Odwołaj się do elementów graficznych:

...

4.2. Podaj miesiąc i rok, w którym nastąpił początek tego wydarzenia:

...

Zadanie 5

Na podstawie fragmentu listu skierowanego w 1968 r. do redakcji Polskiego Radia oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

„Kto upoważnił rząd do wysłania wojska, czy śmiecie powiedzieć, że taka jest wola ludzi? Nie – naród polski nigdy nie popierał żadnej agresji i nie będzie popierał. Agresji dokonanej [...] na kims przez własny rząd, jak to było [...] w 1938 [...]. Zhańbiliście honor polskiego narodu, splamiliście honor polskiego żołnierza. [...] Dlaczego u nas radio nie mówi ani gazety nie piszą, co mówią na agresję Rumunia i Jugosławia. To są naprawdę bratnie rządy i narody, bo nie przystąpiły do haniebnej agresji.”

Źródło: Księga listów PRL-u, cz. II, 1956–1970, Warszawa 2004, s. 194.

5.1. Podaj wydarzenie, o którym radiosłuchacz wyraża swoją opinię w liście:

....

5.2. Wyjaśnij, dlaczego autor listu przypomina wydarzenie z 1938 roku:

....

5.2. W jaki sposób autor listu uzasadnia swoją ocenę decyzji rządu polskiego?

...

Zadanie 6

Na podstawie tekstów źródłowych sformułuj wniosek, wynikający z porównania sposobu wprowadzenia zmian systemu pieniężnego i denominacji złotego. Uzasadnij słuszność wniosku, podając 3 argumenty.

Źródło 1:

Ustawa z dnia 28 października 1950 r. o zmianie systemu pieniężnego.

„[...]”

Art. 1.1. Jednostką pieniężną w Państwie Polskim jest złoty (zł) [...].

2. Złoty dzieli się na 100 groszy (gr). [...]

Art. 5.1. Banknoty Narodowego Banku Polskiego, opiewające na złote dotychczasowe, przestają być prawnym środkiem płatniczym z upływem dnia 29 października 1950 r. [...].

2. Narodowy Bank Polski przeprowadzi wymianę banknotów, opiewających na złote dotychczasowe, bez ograniczenia ilości [...].

3. Wymiana dokonana będzie w okresie od 30 października do 8 listopada 1950 r. włącznie, według stosunku 100 złotych dotychczasowych równe 1 złotemu. [...]

Art. 9.1. Wszelkie sumy, wyrażone w złotych dotychczasowych, a wymienione w przepisach prawnych, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, ulegają przeliczeniu z mocy prawa według stosunku 100 złotych dotychczasowych równe 3 złotym. [...]

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie z dniem 30 października 1950 r. [...]"

Źródło: Dz. U. z 1950 r. Nr 50, poz. 459, s. 698.

Źródło 2:

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego.

„[...]

Art. 1.1. Poczynając od dnia 1 stycznia 1995 r. Narodowy Bank Polski dokona ekwiwalentnej denominacji złotego, wprowadzając do obrotu pieniężnego nową polską jednostkę pieniężną.

2. Nowa jednostka pieniężna o nazwie złoty będzie dzieliła się na 100 groszy.

Art. 2.1. W okresie od wprowadzenia nowej jednostki pieniężnej do dnia 31 grudnia 1996 r. banknoty i monety, będące w obiegu przed dniem 1 stycznia 1995 r. [...] zostaną stopniowo zastąpione banknotami i monetami opiewającymi na jednostkę pieniężną, o której mowa w art. 1.

2. Nowa jednostka pieniężna, o której mowa w art. 1, będzie miała wartość równą 10 000 starych złotych.

Art. 3.1. W okresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1, stare złote będą nadal bez żadnych ograniczeń prawnym środkiem płatniczym w przeliczeniu według stosunku ustalonego w art. 2 ust. 2.

2. Stare złote przestaną być prawnymi środkami płatniczymi poczynając od dnia 1 stycznia 1997 r., z tym jednak, że będą one podlegały bez żadnych ograniczeń wymianie w terminie do dnia 31 grudnia 2010 r., w stosunku określonym w art. 2 ust. 2, w placówkach Narodowego Banku Polskiego [...].

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1995 r. [...]"

Źródło: Dz. U. z 1994 r. Nr 84, poz. 386, s. 1605 – 1606.

Wniosek:

...

Argumenty:

1. ...
2. ...
3. ...

Zadanie 7

Wyjaśnij treść propagandową rysunku opublikowanego w emigracyjnym piśmie *Zgoda* w 1948 r., pamiętając o interpretacji elementów graficznych i napisów.

rys. Kazimierz Majewski , Tłumaczenie: Made in Russia – wyprodukowane w Rosji

Źródło: Z. Landau, *Gospodarka Polski Ludowej*, Warszawa 1994, s. 18.

7.1. ...

Zadanie 8

Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze, i to, które jest ostatnie. Obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok chronologicznie ostatniego literę B.

- Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce -
- Pierwsza pielgrzymka papieża Jana Pawła II do Polski –
- Pierwsze powszechne wybory na Prezydenta RP -
- Obrady „Okrągłego Stołu” -
- Przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie -
- Objęcie funkcji I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka -
- Powstanie Komitetu Obrony Robotników –

Zadanie 9

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1: Ulotka propagandowa z 1946 r.

A oto jest urna! Nim do niej się zbliżysz,
Musisz na kartce postawić znak:
Może to być po prostu krzyżyk,
Albo też słowo: **tak**

Dobrym Polakiem jesteś? Dowiedz!
Trzy razy „**Tak**” to twoja odpowiedź

9.1. Podaj, jaką nazwą określa się w historiografii głosowanie, o którym mówią powyższe źródła:

9.2. Podaj miesiąc i rok tego wydarzenia: ...

9.3. Podkreśl poprawne zakończenie zdania. Ulotka propagandowa wzywa do oddania głosu zgodnie z zaleceniami:

1. Polskiego Stronnictwa Ludowego.
2. Polskiej Partii Robotniczej.
3. Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”.
4. Stronnictwa Narodowego.

9.4. Podaj pełną nazwę partii politycznej, której zależało na podaniu rzeczywistych wyników głosowania: ...

Zadanie 10

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Myślę, że [...] pierwszy żałobny dzwon dla ekipy Gierka już zadzwonił [...]. Bezpośrednią przyczyną wściekłości stało się przemówienie premiera Jaroszewicza [...]. Szło o podwyżkę cen [...]. W Ursusie wybuchł strajk okupacyjny, potem ekipy robotnicze rozkręciły szyny, wstrzymując duży na tych liniach ruch pociągów; w Radomiu robotnicy licznych fabryk wyszli na ulicę, podpalono gmach Komitetu Wojewódzkiego

[...].

W 24 godziny po pierwszym oświadczeniu Jaroszewicz [...] wydukał w telewizji, że „wobec nowych głosów w dyskusji” (jakiej dyskusji?!) rząd zawiesza podwyżkę cen [...].

Źródło: S. Kisielewski, Dzienniki, Warszawa 1996, s. 866–868.

10.1. Podaj rok wydarzeń komentowanych w tekście: ...

10.2 Podaj pełną nazwę organizacji opozycyjnej powstałej w celu pomocy osobom represjonowanym za udział w wydarzeniach w Ursusie i Radomiu, o których mowa w tekście. ...

Zadanie 11

Manifestacja na ul. Armii Czerwonej (obecnie Święty Marcin) Manifestacja na ul. Armii Czerwonej (obecnie Święty Marcin), Fotografia, domena publiczna

11.1. Nazwij wydarzenie uchwycone na fotografii: ...

11.2. Podaj miesiąc i rok wydarzenia: ...

11.3. Jakiego rodzaju hasła (polityczne, społeczne, ekonomiczne) pojawiły się na proteście? Dlaczego właśnie takie?: ...

11.4. Jak władze polskie odniosły się do tych wydarzeń? : ...

Zadanie 12

Rozpoznaj postacie pod zdjęciami, wpisując imię i nazwisko (można zapytać o pełnione funkcje lub też ważne wydarzenia związane z tymi osobami):

1...

2...

3...

4...

5...

6. Postać w środku: ...

7. ...

8...

9...

10...

11 ...

12...

13...

14...

13...

14...

15...

16...

17...

18...

19...

19...

Materiały do zadania 12 pochodzą z Wikipedia.pl

Zadanie 13

Kto i w jakich okolicznościach użył określenia: **DYKTATURA CIEMNIAKÓW**:
...

Zadanie 14

Rozwiń skróty:

PZPR –

SdRP –

NZS -

KL-D –

ZSL –

KPN –

WiP –

FJN -

ROPCiO –

WZZ –

MKS –

PC -

NSZZ Solidarność

OPZZ –

PRON

Zadanie 15

Zdjęcie 1:

Zdjęcie 2:

Zdjęcie 3:

15.1. Jaki był cel istnienia Pomarańczowej Alternatywy? ...

15.2. Podaj imię i nazwisko jej twórcy? ...

15.3. Przy pomocy jakich metod Pomarańczowa Alternatywa podejmowała swoje działania? ...

Zadanie 16

16.1. Jakie wydarzenia przedstawiają te zdjęcia:

Zdjęcie 1: ...

Zdjęcie 2: ...

16.2. Na czym polega różnica pomiędzy tymi wydarzeniami? ...

Zdjęcie 1:

Zdjęcie 2:

Zadanie 17

Polemika na temat oceny okresu Polski Ludowej (wypowiedź Jana Nowaka Jeziorańskiego i Andrzeja Drawicza w "Tygodniku Powszechnym" z kwietnia i czerwca 1992 r.).

Jan Nowak-Jeziorański

Granice mojej ojczyzny nigdy nie objęły rządów Polski Ludowej. Tym razem zaborca nie sprawował ich bezpośrednio, lecz przez samych Polaków. Nie każdy z nich był agentem, ale wszyscy byli wykonawcami woli wrogiej potęgi, która zniewoliła mój kraj, narzuciła mu siłą wasalny rząd i ustrój, który doprowadził Polskę do ruiny. Zakres autonomii rządzących bywał mniejszy lub większy, ale nie zmienia to faktu, że ludzie, którzy rządili w latach Polski Ludowej, byli w gruncie rzeczy namiestnikami Związku Sowieckiego, chociaż tak gorąco próbują temu przeczyć. To, że byli Polakami, a nie Rosjanami, nie zmienia faktu, że sprawowali władzę z obcego mandatu, i że osadzeni zostali na swoich stołkach siłą przez wroga, który utrzymywał ich przy władzy, wisząc nad Polską groźba użycia tej siły. Dlatego 45 lat Polski Ludowej było dla mnie taką samą przerwą w ciągłości suwerenności Rzeczypospolitej, jaką były 123 lata zaborów.

Andrzej Drawicz

Wielu emigrantów występuje w podobnym duchu [odniesienie do słów J. Nowaka-Jeziorańskiego] [...]. Dla kilku pokoleń i większości ich przedstawicieli to,

co nazywano Polską Ludową, było zwichniętą u zarania i wykoślawioną przez dziesięciolecia – ale zawsze przecież Polską. Będąc zmuszonymi w niej żyć, starano się ją uczłowieczyć, poszło na to wiele szczerego wysiłku i w efekcie od czasów postalinowskich nie stanowiła ona jedynie wyszczerzonej maski zła. Adaptowano siebie do niej, ale i ją dla siebie. Mniej czy bardziej bierny opór rządzonych wymuszał na rządzących elastyczność metod, [...] ale przecież i rządzący nie byli jedynie „namiestnikami Związku Sowieckiego”. Przynajmniej nie wszyscy; a im bliżej ku naszym dniom, tym bardziej się to komplikowało [...]. Więc nie ma zgody na nieciągłość tego, co nazywamy ojczyzną, ze strony uwikłanych, a uwikłani byliśmy wszyscy.

17.1. Jakiego problemu dotyczy ós sporu wyrażona w tej polemice?

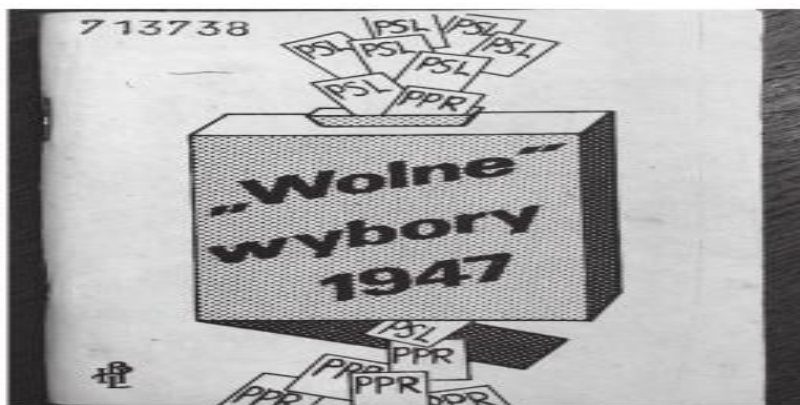
...

17.2. Jak sądzisz, z czego wynika różnica zdań pomiędzy adwersarzami?

...

Zadanie 18

Fotografia okładki książki:

18.1. Wyjaśnij, dlaczego książka, której okładkę przedstawiono powyżej, mogła w okresie PRL ukazać się jedynie w drugim obiegu wydawniczym. Odwołaj się do elementów graficznych źródła:

...

Zadanie 19

Źródło 1. Fotografia wykonana w drugiej połowie lat 50. XX w.

Objaśnienie: nazwa ulicy obowiązywała od 1949 do 1993 r.

Źródło:

http://foto.karta.org.pl/fotokarta/jarosinska_P.3_1_36.jpg
hp

Źródło 2. Fotografia wykonana w 2015 r.

Objaśnienie: nazwa ulicy obowiązuje od 1993 r.

Źródło: fotografia K. Frejlicha [wykonana 27.01.2015].

19. 1. Wyjaśnij, z czego wynikała zmiana nazwy tej samej ulicy przedstawionej na fotografiach: ...

Zadanie 20

Wyjaśnij znaczenie hasła wyborczego umieszczonego na plakacie z 1989 r.

...

Do przygotowania tej propozycji wykorzystałam materiały zawarte w:

<https://zadania.dlamaturzysty.info/s/5148/81405-historia/5038275-zadania-z-historii-Wiek-XX.htm?podstr=61>

Uwaga do edycji: zdjęcia w arkuszu zostały umieszczone w tabelach z wyłączonymi obramowaniami (w zadaniu 12 tabele zostały podzielone – każda nowa strona to nowa tabela.

Egzamin maturalny historia, poziom rozszerzony, zbiór zadań, materiały pomocnicze dla uczniów i nauczycieli, Centralna Komisja Egzaminacyjna, 2015;

zdjęcia: Wikipedia;

zasoby własne.